

Hundekjøring *Svalbard*

Sofia og de 18 hundene

*14-åringen suser av gårde.
Hun har snø i flettene, rød neglelakk
og planene klare.*

TEKST OG FOTO *Sigri Sandberg*

Ja! sier Sofia Mikaela Hansen Berger (14), og på den kommandoen suser åtte trekkhunder av sted. Vekk fra hundegården, litt nordover, litt østover. De trekker en slede innover i det blåhvite landskapet.

SVALBARD-JENTE. I fjor høst flyttet Johan Berger og datteren Sofia en snau mil ut av Longyearbyen. Til et lite, gult hus og en hundegård med plass til de 18 hundene deres vegg i vegg. Så nå er hverdagene omtrent sånn: Opp i halv syv-tiden, spise frokost, mate hundene, kjøre inn til byen, til jobb og skole – og så hjem igjen til hundene i Bolterdalen. Tre til fem ganger i uken spenner de hundene for sledene og legger av sted ut i det store, hvite landskapet. Mellom 20 og 50 kilometer hver gang. Innimellom mye lenger, da tar de telt og soveposer og mer mat med.

Sofia er født her på Svalbard, men flyttet etter hvert ned til fastlandet med familien. Da foreldrene gikk fra hverandre, fikk faren den daglige omsorgen for datteren.

– Nå er det oss – og det skal bli så bra som mulig. Og så mye tur og lek og friluftsliv som mulig, forteller Johan Berger. Selv vokste han opp i Sverige, med mor og far og søsken og nettopp masse tur og luft og ski og glede. Men hund fikk han ikke lov å kjøpe som barn, så da Sofia var fire år, skaffet han seg to trekkhunder. Siden ble det en til, og enda flere, og så hadde de brått et spenn, og datteren fikk sitte på fra første kilometer.

– Det var tvangsgreier først, jeg var livredd, sier Sofia.

– Ja, du skrek bra baki pulken. Du var sikker på at vi kom til å gå gjennom isen, selv om den var flere meter tykk.

Etter noen år spurte han om hun ville bli med og flytte tilbake til Svalbard.

– Jeg sa ja med en gang!

Da faren hadde fått jobb i en sportsbutikk, solgte de huset, pakket alt de fikk plass til i den hvite varebil, tok med syv hunder og svingte nordover, ombord i en båt og dro over havet. Her ble det flere hunder, mer tur og hele tiden mye lek. Sofia har stått på ski, kjørt kjelke og syklet bak hundespennet. Og for snart tre år siden fikk hun lov til å kjøre selv.

– Det var mye mer gøy! Når jeg satt på med pappa, bestemte han hele tiden og ropte alle kommandoene. Nå bestemmer jeg, sier hun, og har altså rød neglelakk og gjen-tar det flere ganger, at hun faktisk er blitt 14 år. Og selv om venninnene ikke bryr seg om hunder, har Sofia store planer. Hun håper å vinne det lokale løpet Trappers Trail en gang. Og så har hun lyst til å kjøre Finnmarks-løpet. Forbildene hennes er hundekjøerne Sigrid Ekran og Lars Monsen.

Faren sier han ser altfor mange som ikke gjør noe felles med barna sine i hverdagen.

– Barna bare finnes. Og så tar de noen ferier innimellom, der alt skal tas igjen. Men så er barna plutselig voksne. Vi tar heller litt ferie hver dag, sier Johan Berger.

ÅRETS FØRSTE GRILLTUR. Og her ute, i det svart-hvite-blå, går tiden i oppløsning. Snøen detter rett ned. Vinden finnes ikke. Alt er stille. Snøen hundepotetassingen og Sofias kommandorop: «haw» (for venstre) og «gee» (for høyre). Det vil si, hun roper ikke, hun snakker med rolig, fast stemme. Og hundene lytter og adlyder, svinger dit hun vil.

– Bra! Flinke! sier hun så, og vi nærmer oss dit vi skal, helt innerst i en liten dal. ▶

HUNDEKJØRING

[Populær sport]

Antall medlemmer i Norsk Hundekjørerforbund har økt med over 50 prosent de siste fem årene.

I 2010 var antallet 3702, mens det i 2015 var steget til 5619. Av dem er 474 mellom 13 og 19 år.

Antall klubber har også økt. I 2015 var det 62 klubber fordelt på hele landet. Forbundet mener økningen kan skyldes populariteten til sledegrenen, den som bl.a. Lars Monsen og Sigrid Ekran konkurrerer i.

NRK sender mange timer fra Finnmarks-løpet, som er løpet med flest deltagere i Norge.

25-30 løp arrangeres hvert år, Femundløpet er det nest største.

FAKTA: NORSK HUNDEKJØRERFORBUND

HUNDER

[På Svalbard]

Antallet hunder har økt mer enn antall mennesker de siste årene. I 2015 var det 770 hunder her og drøyt 2000 mennesker i Longyearbyen, den største bosetningen på øygruppen.

Mer enn halvparten av hundene brukes kommersielt til hundesledeturisme.

Lang tradisjon for bruk av hundespenn på Svalbard.

Norske fangstmenn som overvintret, brukte det som fremkomstmiddel.

Sesongen varer fra oktober til mai. Om sommeren trekker hundene vogner.

To løp for trekkhunder arrangeres på Svalbard: Trappers Trail og Hilmar Nøis Trail.

FAKTA: SYSSELMANNEN PÅ SVALBARD

01

02

01

Nært forhold. Sofia snakker litt med Ice, en siberian husky.

02

Hunder i bakgården.

– Jeg følger nøye med på hvem som blir sterkere og sprekere, sier Sofia, en av få ungdommer på Svalbard som kjører hund aktivt. Fra huset og hundegården ser de utover Adventfjorden og mot fjellene på den andre siden av Isfjorden.

03

Svalbard-skisse. Vi er på tur i en svart-hvitt-skisse, med innslag av blått, som stadig endrer seg.

FOTO: VEMUND SOLLI

03

► – Stå! sier hun da vi er fremme. Og hundene står. Sofia fester ankeret. Like etter svinger Johan inn med sitt spann og gjør det samme. Hundene får et kjøttben hver, og faren løfter en grill og en kasse full av godsaker av sleden. Sofia lager hull i en plastpose, klatrer opp på en liten bakketopp og aker ned igjen, hviner. Faren griller pølser, skjenker kaffe fra en termos, og ingen vet hva klokken er.

ISBJØRN-HAT. Vi snakker om polarhistorie og hundenes betydning for Amundsen og Nansen og for familien Berger. På Svalbard har firbent friluftsliv og antall hunder økt eksplosivt de siste årene. Norsk Hundekjørerforbunds medlemstall har økt fra 3702 til 5619 på bare fem år. Johan Berger har en drøm om å kunne satse på litt hundesledeturisme etter hvert. Sofia sier hun liker best å kjøre alene. Faren skryter av turkompisen sin.

– Hun tar mye ansvar, jeg kan stole fullt og helt på henne. Og aldri er det noe syting.

– Jeg klaget en gang inni teltet, da det blåste så mye, retter hun, og forteller at det ikke alltid går like bra. Nå i påsken, for eksempel, da de var på langtur. Etter nydelige dager i kaldt og vindstille slo været om da de var på hjemvei.

– Vi skulle ned en bratt bakke med mye snø, da feiget pappa helt ut, ler Sofia. Johan bekrefter at begge to ramlet, og at det var utstyr og hvitt kaos i alle retninger.

– Men vi hang i sleden, og hundene stoppet. Det er viktig å aldri slippe sleden, uansett, sier han og forklarer hvor-

↑

Pause i det hvite. Og ut av zarges-kassen tryller pappa Johan Berger frem både pølser, kjeks, sjokolade, brus, kaffe og latter.

– Hundene er mer pålitelige enn snø-scootere, sier han, men innrømmer at de trenger mer mat og omsorg gjennom sommeren.

dan de setter hundene rundt teltet som sikring mot isbjørn når de er på lengre turer.

– Helt ærlig: Jeg skulle ønske isbjørn ikke fantes, sier Sofia. For hører de lyder midt på natten, spretter de ut av teltet for å sjekke hva som skjer. Og på hver tur er riflen med, sammen med annet nødvendig utstyr. Det digre, hvite dyret gjør også at Sofia ikke får kjøre på tur alene.

– Egentlig hater jeg isbjørn, sier hun.

TANKER OG TILBAKETUR. Vi sitter fortsatt her, på reinsdyrskinn, innerst i dalen. Himmelen sprekker litt opp, og vi aner en hvit solkule mens vi pakker sammen og setter kursen hjemover. Sofia kjører først nå også. På sleden står hun og tenker.

– Jeg får en slags frihet når jeg står på spannet. Jeg kan tenke på alt, sier hun.

Johan sier han står der og løser verdensproblemer. Han synger visst også, innimellom.

– Men aller mest handler det bare om å være til, ikke tenke. Bare være i og nyte naturen og hundene. Og være takknemlig for at jeg kan oppleve dette med Sofia.

Men akkurat nå, da vi nærmer oss byen, og det har gått såpass mange timer at både hunder og mennesker begynner å bli sultne igjen, har han nok tenkt litt likevel. Han kjører opp på siden av datteren og spør:

– Du, Sofia – skal vi kjøre inn til byen og kjøpe pizza? ●

a-magasinet@aftenposten.no